

УДК 784.66

Цитування:

Бобул І. В. Класичний кросовер у просторі сучасного музичного мистецтва. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 1. С. 123-129.

Bobul I. (2022). Classic crossword in the space of contemporary music art. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 1, 123-129 [in Ukrainian].

Бобул Іван Васильович,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри академічного і естрадного
вокалу та звукорежисури
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв,
народний артист України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5746-0644>
kev@dakkkim.edu.ua

КЛАСИЧНИЙ КРОСОВЕР У ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Мета роботи полягає у виявленні ключових характеристик стилю музичного кросовера та його тенденцій впливу на розвиток музичного мистецтва. **Методологія** дослідження ґрунтується на використанні мистецтвознавчого та культурологічного підходу в дослідженні означеної проблематики, та сукупності таких методів: аналітичного, компаративного, історичного у застосуванні до розгляду поняття кросовера в сучасному музичному мистецтві. **Наукова новизна роботи** полягає в узагальненні феномену класичного кросовера, особливостей розвитку у світовому музичному мистецтві та його впливу на розвиток естрадного вокалу, розширенні знань щодо сучасної музичної культури. **Висновки.** Поява класичного кросовера в музичному мистецтві ХХ ст. пов'язана з глобальним питанням поширення масової культури і конвергенції її з елітарним мистецтвом, зокрема оперою, класичною музикою, що обумовлювалося також поширенням у світі нових напрямів, варіативністю інтерпретації класичних музичних творів, водночас розширюючи аудиторію та популяризуючи в такий спосіб класику. Наприкінці ХХ-початку ХХІ століть, ЗМІ, інтернет зумовили поширення класичного кросоверу на новому рівні і, відповідно, стиль музичного кросоверу стає невід'ємною частиною сучасної культури, що являє собою полікультурне середовище, яке вміщує в собі зразки як високого мистецтва, так і твори, опосередковані масовим мистецтвом, що, однак, не робить їх менш цінними для людства.

Ключові слова: класичний кросовер, музичне мистецтво, масова культура, вокальна школа.

Bobul Ivan, candidate of art history, head of the Department of Academic, Pop Vocal, and Sound Design. National Academy of Culture and Arts Management, People's Artist of Ukraine

Classic crossword in the space of contemporary music art

The purpose of the article is to identify the key characteristics of the style of musical crossover and its trends in the development of musical art. **The research methodology** is based on the use of art history and cultural studies in the study of these issues, and a set of such methods: analytical, comparative, historical in application to the concept of crossover in contemporary music art. **The scientific novelty** of the work is to generalize the phenomenon of classical crossover, the peculiarities of development in world music art and its impact on the development of pop vocals, expanding knowledge about modern music culture. **Conclusions.** The emergence of the classical crossover in the musical art of the twentieth century. related to the global issue of mass culture and its convergence with elitist art, including opera, classical music, which was also due to the spread of new trends in the world, variability in the interpretation of classical music, while expanding the audience and thus popularizing the classics. At the end of the XX-beginning of the XXI century, the media, the Internet led to the spread of the classic crossover on a new level and, accordingly, the style of musical crossover becomes an integral part of modern culture, a multicultural environment. mediated by mass art, which, however, does not make them less valuable to humanity.

Key words: classical crossover, musical art, mass culture, vocal school.

Актуальність теми дослідження. Протягом ХХ століття відбувалася інтеграція синкретичної спрямованості художніх процесів, що особливо знаходило вираження у феномені масової культури, що давала поштовх індивідуальних та позанормативних

моментів єдності стилів, які особливо виділяються вже в ХХІ ст. Історія розвитку класичного кросовера неразривно пов'язана з мистецтвом постмодернізму, в добу якого стираються межі між класикою і поп-артом, академічним і масовим мистецтвом.

Результатом цього стає виникнення жанру класичного кросоверу, визначеного синтетичними можливостями елітарного мистецтва та сучасної масової культури. Багато характерних рис мистецтва постмодернізму виражені в музиці: переосмислення традицій, інтерпретація творчого спадку, колажність, цитованість.

Культурна глобалізація, зростання мультикультуралізму та поширення масової комунікації розширили виміри культурного споживання, а система освіти та підтримка з боку держави допомагають зберегти мистецькі цінності та відіграють велику роль у збагаченні національних культур. Разом з тим, у вивченні формування закономірностей художнього смаку вчені наголошують, що сучасне суспільство цінує культурні вподобання «всеїдних» або культурних капіталістів, які володіють як високою, так і масовою культурою [17, 1].

Феномен кросоверу належить до сфери музичної творчості, що прийнято називати середньою культурою (middle culture). Стиль класичний кросовер (classical crossover) найчастіше визначають як своєрідний синтез, гармонійне поєднання елементів класичної та поп-, рок-, джаз-, електронної музики. Термін кросовер у перекладі з англійської буквально означає перетин, перехід, порубіжне або перехідне явище. Він широко використовується у різноманітних сферах людської діяльності, зокрема літературі, мистецтві, електроніці, спорті, позначаючи явища, що поєднують різноманітні, найчастіше, на перший погляд, несумісні поняття і предмети. Виникнення і шалений успіх музичного кросовера пов'язують з багатьма причинами. Це і проблеми, що накопичилися як в академічному мистецтві, так і популярному: бажання музикантів репрезентувати високе мистецтво масам, невичерпність музичної класики, бажання музикантів, які працюють в інших стилях, привнести в виконувану музику красу мелодій і глибину змісту, не останнє місце займає і фінансове питання [4, 237].

Аналіз досліджень і публікацій. Історія зародження і розвитку класичного кросовера в музичному мистецтві неодноразово ставали предметом дослідження вітчизняних зарубіжних вчених. В контексті означеної проблематики варто виокремити роботи, присвячені загальним тенденціям сучасної музичної культури, що торкаються теми класичного кросовера: Н. Борисенко [3], Л. Ігнатової [4], Л. Корнеєвої [5],

А. Лісневської [3], Т. Самаї [7], В. Тормахової, В. Яромчук [10]. Безпосередньо питання класичного кросовера як стилю і напряму в естрадному виконавському мистецтві вивчали А. Бойко [2], С. Муравіцька [6]. Серед зарубіжних дослідників цього питання слід назвати праці І. де Бріто [11], Дж. Вараді [17], Т. Дауда [13], Дж. Ковача [12], Х. Маркес [15], Л. де Кастро [15], С. Еммерсона [14], Ю. Ші [16], та ін. Разом з тим, означена проблематика не вичерпує свого дослідницького пошуку, що й склало мету нашого дослідження.

Мета роботи полягає у виявленні ключових характеристик стилю музичного кросовера та його тенденцій впливу на розвиток сучасного музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Феномен класичного кросоверу частково своїми витоками пов'язаний із поширенням масової музичної культури та засобів масової комунікації, що прагнули поширювати розважальний сегмент популярної культури, орієнтованою на широку аудиторію слухачів. Так само технічні засоби, що з'явилися і почали застосовуватися в музичному виконавстві, значно вплинули на розвиток музичної культури, аранжування і виконання класичних творів, їх авторську інтерпретацію.

Протягом багатьох років класичні музичні твори здобували популярність серед любителів масової культури, популярної музики зокрема. Практика використання певних класичних тем у музиці у форматі цитування, аранжування та стилізації набула широкого поширення ще початку ХХ ст.

Поняття кросоверу дослівно перекладається як «перехресний» або «перехресний» тобто такий, що використовується для позначення стиків між двома або більше художніми жанрами чи стилями. На сьогоднішній час різні музичні стилі являють собою певне поєднання, що обумовлено не тільки творчими ідеалами, а й технологічними можливостями, використаними при створенні та поширенні творів, що також спонукає виконавців до здійснення певних діалогічних переживань. Музиканти та виконавці, крім використання технологій як інструменту композиції та інтерпретації, трансформують художній об'єкт, який перетворюється на споживчий культурний (музичний) продукт, який використовується в подальшому за допомоги технічних засобів, дозволяючи йому циркулювати через глобальні мережі інтернету, що робить його більш доступним для широкої аудиторії [15, 267].

Класична музика має більш тривалу цінність, ніж легка та поп-музика, і класична музика була «просіяна» через історію, щоб стати такою, якою вона є сьогодні. Класична музика як різновид художньої музики породжена традиціями західних культур, по-різному розвивалася в різних культурах, виконавці та слухачі різних країн мають власну культуру. Зіткнення місцевих культур з іншими культурами призвело до становлення нової музичної культури та мистецтва – «глобальної музики».

Виконавці є містком між аудиторією та класичною музикою, і вони грають важливу роль у збереженні та увічненні класичної музики. Завдяки зусиллям виконавців навіть багато популярної музики зазнало впливу класичної музики, наприклад ре мажор канон, який використовується в популярній музиці з 1970-х років, і так само є багато випадків кросоверної музики. Це також можна розглядати як зміни, які вносять сьогодні класична музика, і можливо, це буде тенденція в майбутньому [16, 5].

Класичний кросовер виник у 70-х роках минулого століття внаслідок експериментальних поєднань класичної музики та року, а потім до нього увійшли поп і електронна музика. Цей стиль отримав широку популярність, оскільки він має своє застосування як у вокальній, так і в інструментальній та електронній музиці, а нерідко — у їх тісній взаємодії [2, 19].

У США, до прикладу, кросовер зробив виконавців з R&B (рок і блюз) більш популярними через поєднання стилю R&B і «поп», підносячи соул-музику, вільно «перетікаючи» між цими традиційними жанрами. У 1980-х роках з успіхом таких виконавців, як Майкл Джексон і Принс, американський щотижневик, присвячений музичній індустрії «Billboard», започаткував спеціальний чарт Hot Crossover 30 (1987) [15, 268-269].

Сформований сучасний класичний кросовер – це музичний стиль, що є своєрідним синтезом, гармонійним поєднанням елементів класичної музики та поп-рок електронної музики, а також поєднання з іншими сучасними стилями музики. Одним із найпоширеніших прикладів кросовера є виконання класичного репертуару в сучасній обробці.

Кросовер – це коли артист виконує певний тип музики, який зазвичай непопулярний, але він досягає масової аудиторії та популярності. Серед відомих виконавців у стилі класичного

кросовера слід назвати Лучано Паваротті – одного з найбільших оперних тенорів ХХ століття. Найкращим прикладом кросоверу у його виконанні є виступ Лучано Паваротті з «Nessun Dorma» у 1990 році на Чемпіонаті світу з футболу. Опера вважалася різновидом музики для еліти, але Паваротті як кваліфікований і активний оперний співак здобув величезний комерційний успіх. Відповідно він «перейшов» у площину популярної культури, незважаючи на те, що не виконував популярної музики [18].

7 липня 1990 р. у розпал Чемпіонату світу з футболу Три тенори – Пласідо Домінго, Хосе Каррерас і Лучано Паваротті дали спільний концерт у знаменитих Термах Каракалли в Римі. Виступ транслювався телебаченням по всій земній кулі і мав приголомшливий успіх. Проіснувавши 15 років, проєкт став найприбутковішим в історії академічної музики: на 34 концертах Великої Трійки з 1993 по 2000 рр. побувало понад півтора мільярда слухачів. Відкриття Олімпійських ігор 1992 року у Барселоні стало незабутнім завдяки виступу дуету оперної примадонни Монсеррат Кабальє і лідера групи «Queen» Фредді Меркьюрі. Несподіваний для багатьох дует з його знаменитою «Барселеною» продемонстрував органічне і взаємодоповнююче поєднання абсолютно різних манер співу, посилені задоволенням від спільного музикування, готовністю обох співаків до експериментів [4, 237].

Класиком сучасного кросовера є також італійський тенор Алессандро Сафіна, також слід назвати й Емму Шапплін – одну з найвідоміших авторок та виконавиць світового класичного кросовера. Перетворення поп-пісень на класичні твори зазвичай відбувається шляхом перетворення оригінального поп-вокалу в оперний вокал, зміни англійських текстів на іншу мову (як правило, італійська) та/або надання класичного аранжування: наприклад, «Il Mio Cuore Va» Сари Брайтман, «My Heart Will Go On» Селін Діон. Класичний кросовер розробив свій власний стандартний репертуар, тобто виконавець класичного кросовера створює пісню, а потім інші наповнюють її. Найвідомішим прикладом є «Time To Say Goodbye» Андреа Бочеллі та Сари Брайтман – слід зазначити, що цей творчий союз виявився одним із найуспішніших в жанрі класичного кросовера. Але є й інші, такі як, «You Raise Me Up» (Secret Garden/Josh Groban), «Nella Fantasia» (Сара Брайтман), «The Prayer». (Андреа Бочеллі) і «Куди йдуть загублені» (Сіссель).

Вокальна техніка кросоверу не обмежується абсолютним чи винятковим дотриманням принципів, які відстоювала традиційна школа *belcanto* або будь-який інший задалегідь встановлений метод чи техніка. Важливо додавати фізіологічні, акустичні та світоглядні знання, які в поєднанні з володінням тілом і розумом, а також вченням вокальної традиції чи інших методів дозволяють злагоджено та успішно виконувати виступи в різних музичних стилях [15, 290-291]. Класичний кросовер також розвиває нові течії у сучасній музиці. Наприклад, вокальний фолк-кросовер, метал, рок-опери. У жанрі класичного кросовера, як правило, академічна музика синтезується з досвідченістю та сучасними аудіовізуальними технологіями, які є наявними в поп-музиці для збагачення виразності. Насиченість цих засобів виразності покликана сприяти комерційному успіху кросовер-проектів шляхом залучення масової аудиторії. Дуже часто ефектні виходи застосовуються за рахунок супроводження світловими та мультимедійними ефектами. Класичний кросовер відрізняється також і різноманітними формами реалізації для підтримки інтересів за проектом: основною формою репрезентації є сценічна, концертні виступи після прем'єри демонструються на телебаченні, в тому числі і на телешоу, підкріплюються записом відео та активно використовуються інтернет-ресурсами з метою просування проектів та виконавців і їх комерційної реалізації. Інструменти, в свою чергу, піддаючись звуковій обробці та використанню системи звукопідсилення, набувають інших тембрових характеристик, змінюючи характер звуку. Інноваційність виявляється також і в іміджі артистів, в їх сценічній поведінці та поданні музичного матеріалу, а також в імпровізаційній природі інтерпретації. У жанрі класичного кросоверу багато є своїх відгалужень відповідно до характеру музичного матеріалу: симфо-рок, що належить до найбільш розповсюджених прикладів класичного кросоверу, класичний музичний матеріал використовується для його виконання в сучасній обробці або в джазових інтерпретаціях; вокальний кросовер, що являє собою використання різних мелодій західноєвропейської музики шляхом аранжування; рок-опера, що також займає особливе місце в сучасній музиці. На думку Дж. Ковача, має сенс розрізнати кросовер в домені маркетингу («чарт-кросовер») і кросовер у сфері музичного стилю («стилістичний кросовер»). Насправді тут

лежить ще одна важлива відмінність між поняттями кавер-версія та кросовер: кавер-версія (пісня, яку перезаписав інший виконавець) має тенденцію частіше демонструвати стилістичний кросовер, оскільки ідея кавера часто полягає в тому, щоб відтворити пісню з одного стилю в іншому [12, 94]. Творчість музичного виконавця із застосуванням сучасної естетики та художніх концепцій полягає у тому, щоб зробити нове розуміння та інтерпретацію музичних творів, щоб музичний твір отримав нове звучання через сучасну інтерпретацію виконання. У нинішньому часі ми повинні розуміти, що нові інтерпретації музичних творів передбачають більшу інкорпорацію сучасного розуміння і почуттів у музичних виставах, заснованих на емоційному характері музики та спільності історичних стилів, надаючи музичним творам нове відчуття часу [16, 17].

Індустрія класичної музичної культури ХХІ століття робила різні спроби входження на масовий ринок, найпоширенішою з яких стала кросоверна музика. Класичний кросовер широко визначається як класична музика, яка була популяризована, тобто різні форми популярної музики виконуються у класичній манері або класичними виконавцями. Це також може стосуватися співтворчості між виконавцями класичної та популярної музики, а також музики, що поєднує елементи класичної музики (включаючи оперну та симфонічну) з популярною музикою (включаючи такі жанри, як поп, рок). Елементи популярної музики були поєднані з класичною музикою, щоб привернути увагу аудиторії, яка не знайома або не цікавиться класичною музикою. Однак, дивлячись на виступи або випущені альбоми, маркетинг кросовер-музики все ще зосереджується на візуальному, звуковому та інших ефектах індустрії поп-музики. У результаті кросовер-музика все ще спирається на елементи поп-музики для охоплення мас [16, 18].

Серед найбільш відомих артистів у стилі класичного кросовера на українській сцені варто найперше назвати талановиту співачку Аріну Домські, яка пройшла складний шлях творчої кар'єри від поп-музики – до класичного кросоверу. Отримавши освіту по класу академічного вокалу, А. Домські успішно брала участь у різноманітних конкурсах та фестивалях, а після участі у «Фабриці зірок» 2008 р. і років роботи в поп-жанрі артистка взяла паузу і вирішила рухатися в інший бік. Саме з того моменту А. Домські почала

популяризувати класичну музику в сучасному світі. Перший її сингл «Ti Amo» потрапив 2012 р. в ротачію британського музичного каналу СMTV. У січні 2018 р. концертна програма Opera Show Аріни Домскі отримала премію DIAFA Awards в Дубаї за популяризацію класичної музики у світі. А навесні того ж року на відкритті Beijing International Film Festival вона стала першою європейською артисткою, яка виконала гімн на Пекінському міжнародному кінофестивалі. Слід сказати, що це є новим форматом театральної постановки, залучаючи до оперного театру популярну культуру. У мистецькому проєкті «Opera Show» усі вокальні твори створені за літературними текстами самої співачки, а тематика номерів демонструє широкий діапазон інтересів артистки. Оригінальний репертуар Аріни Домскі відрізняється від музичних композицій інших відомих представників напряму класичний кросовер [6, 182]. А. Домскі співає й пише музику на декількох мовах, її репертуар включає пісні італійською, англійською, французькою, чеською, латинською та китайською. Співачка поєднує потужне живе звучання симфонічного оркестру, сучасні технології й унікальні аранжування та харизматичний вокал. На думку співачки, класичний кросовер є особливим явищем в музичній індустрії, оскільки вже на сьогодні він стає лідером, що охоплює найбільшу вікову аудиторію слухачів в діапазоні від 15 до 65 років. Найбільш відомими і популярними треками співачки є такі твори, як Butterfly, трек заснований на монолозі «Чіо-Чіо- Сан» з опери Дж. Пуччіні «Мадам Батерфляй»; Nessun Dorma (арія з опери «Турандот» того ж Пуччіні), Flowers (приспів заснований на музиці з опери «Лакме» Деліба). Ці твори обрамлені в оригінальне звучання, в них поєднується кілька манер виконання [1]. Однією зі свіжих робіт А. Домскі у 2022 р. стала авторська інтерпретація відомої української коліскової «Ой ходить сон коло вікон». Трек «Сон» увійде до нового альбому співачки «Gloria». Свого часу ця пісня надихнула на створення музичного хіта світового масштабу – пісню «Summertime», що з'явилася у 30-і роки ХХ століття в Америці у мюзиклі «Поргі і Бесс» в аранжуванні композитора Дж. Гершвіна, який поклав українську пісню на ритми блюзу. Вже через рік цю пісню робили популярною Біллі Голідей, Луї Армстронг, Елла Фітцджеральд. Пізніше вона звучала у виконанні гурту

«Бітлз», Вітні Хьюстон, Майзла Девіса, Лани дель Рей та ін. [8].

У цьому контексті варто згадати також про народну артистку України, відому оперну співачку Ольгу Чубареву та започаткований нею у 2013 році міжнародний авторський арт-проєкт «Lady Opera», який спрямований на популяризацію академічного оперного співу і класичної музики. В рамках цього проєкту створено кілька різних концертних програм, в тому числі «Європа», присвячений святкуванню Дня Європи в Україні, який вперше відзначали в травні 2015 року. До проєкту залучаються відомі співаки та музиканти, перетворюючи концерти на шоу, з використанням світлових ефектів, сценографії і декорацій, які розробляються О. Чубаревою особисто, також одночасно вона виступає в ролі співачки, продюсерки, режисерки. У 2018 року проєкт відзначив своє 5-річчя в Національному палаці мистецтв «Україна». У межах цього проєкту вже створено кілька різних концертних програм, зокрема «Lady Opera», «Europe», «Сни Роксолани», «Vivere» [9].

Наукова новизна роботи полягає в теоретичному узагальненні феномену класичного кросоверу, особливостей розвитку у світовому музичному мистецтві та його впливу на розвиток естрадного вокалу, розширенні знань щодо сучасної музичної культури.

Висновки. Поява класичного кросоверу в музичному мистецтві ХХ ст. пов'язана з глобальним питанням поширення масової культури і конвергенції її з елітарним мистецтвом, зокрема оперою, класичною музикою, що обумовлювалося також поширенням у світі нових напрямів, варіативністю інтерпретації класичних музичних творів, водночас, розширюючи аудиторію та популяризуючи в такий спосіб класику. Наприкінці ХХ-початку ХХІ століть ЗМІ, інтернет зумовили поширення класичного кросоверу на новому рівні і, відповідно, стиль музичного кросоверу стає невід'ємною частиною сучасної культури, що являє собою полікультурне середовище, яке вміщує в собі зразки як високого мистецтва, так і твори, опосередковані масовим мистецтвом, що, однак, не робить їх менш цінними для людства. Класичний кросовер поєднує в собі кращі зразки музичного мистецтва, синтезуючи та збагачуючи їх на новому рівні, надаючи іншого, сучасного інтерпретування, відкриваючи нові шляхи для подальшого розвитку музичної культури.

Література

1. Аріна Домські: «Поп-музика – це Біг Тейсті, а classical crossover для гурманів». URL: <https://karabas.live/arina-domski-crossover/> (дата звернення: лютий 2022).
2. Бойко А. М. Розвиток стилю classical crossover в естрадному вокально-виконавському мистецтві. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2016. Вип.1 С. 18–21.
3. Борисенко Н.С., Лісневська А. В. Синтезовані види мистецтва як складова сучасної масової музичної культури. *Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: збірник наукових праць*. 2020. Вип.І. С. 105–109.
4. Ігнатова Л. П. Сучасна музична культура: тенденції розвитку. *Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства*. Вип. 16 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне: РДГУ, 2016. С. 235–239.
5. Корнеєва Л. Л. Кросс-опусний художній світ: до необхідності дефініції терміну. *Література та культура Полісся*. 2018. № 91. Серія «Філологічні науки». № 10. С. 288–295.
6. Муравіцька С. С. Класичний кросовер у сучасному музичному просторі України. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць*. 2021. Вип. 39. С. 179–183.
7. Самая Т. В. Вокальне мистецтво в мистецтвознавчій науці: перспективи дослідження. *Культура України*. 2016. Випуск 53. С. 50–59.
8. Сопрано нового покоління. Аріна Домські випустила легендарну колискову. URL: <http://muzvar.com.ua/soprano-novoho-pokolinnia-arina-domski-vypustyla-lehendarnu-kolyskovu/> (дата звернення: лютий 2022).
9. Чубарева Ольга Олексіївна. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%83%D0%B1%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%BD%D0%B0 (дата звернення: лютий 2022).
10. Яромчук В. Перспективи побутування академічного вокалу на початку XXI століття. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2016. №2. (вип. 35). С. 164–169.
11. Brito I. C. de. Technical differences observed in professional classical trained sopranos when singing musical: A study of the crossover voice. URL: <https://www.researchgate.net/publication/357861618> (date of application: February 2022)
12. Covach J. Jazz-Rock? Rock-Jazz? Stylistic Crossover in Late-1970s American Progressive Rock. PP. 93-110. URL: https://www.academia.edu/7634269/_Jazz_Rock_Rock_Jazz_Stylistic_Crossover_in_Late_1970s_American_Progressive_Rock_in_W_Everett_ed_Rock_Music_Critical_Essays_on_Composition_Performance_Analysis_and_Reception_Garland_Publishing_1999_113_34_Re printed_in_the_second_edition_2007_?auto=download (date of application: February 2022)
13. Dowd T. J. Production and Producers of Lifestyles: The Fields of Popular and Classical Music in the United States. *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie Sonderheft*. 2011. Vol. 51. Pp. 113–138.
14. Emmerson S. 'Where next? New music, new musicology. 2017. URL: <https://www.researchgate.net/publication/254901425> (date of application: February 2022)
15. Marques H. I., Castro L. M. de. Melodia sentimental de heitor Villa-Lobos: uma interpretação sob o enfoque do canto classical crossover. *A canção de câmara Brasileira: mulheres compositoras e outros temas em foco*. Escola de Música da UFMG Belo Horizonte, 2018. С. 262–297
16. Shi Yu. Classical music in 21st century cultural setting: performance mission and possibilities: Master thesis. Kaunas, 2021. 49 p.
17. Varadi J. New Possibilities in Cultural Consumption. The Effect of the Global Pandemic on Listening to Music. *Central European Journal of Educational Research*. 2021. Vol. 3(1). Pp. 1–15. <https://doi.org/10.37441/CEJER/2021/3/1/9345>
18. What is Classical Crossover? URL: <http://www.classical-crossover.co.uk/help/utrophy-faq/142.html> (date of application: February 2022).

References

1. Arina Domsy: «Pop music is Big Tasty, and classical crossover for gourmets». Retrieved from: <https://karabas.live/arina-domski-crossover/> [in Ukrainian].
2. Boyko, A.M. (2016). Development of classical crossover style in pop vocal and performing arts. *Tradytzii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti*, 1, 18–21 [in Ukrainian].
3. Borisenko, N.S., Lisnevskaya, A.V. (2020). Synthesized arts as part of modern mass music culture. *Maisternist komunikatsii u mystetskii i profesiinii osviti: zbirnyk naukovykh prats*, I, 105–109 [in Ukrainian].
4. Ignatova, L.P. (2016). Modern music culture: trends. *Aktualni pytannia kulturolohii: Almanakh naukovohto tovarystva «Afin» kafedry kulturolohii ta muzeieznavstva*, 16, 235–239 [in Ukrainian].
5. Korneeva, L.L. (2018). Cross-opus art world: the need to define the term. *Literatura ta kultura Polissia. Serii «Filolohichni nauky»*, 91, 288–295 [in Ukrainian].
6. Muravitska, S.S. (2021). Classical crossover in the modern music space of Ukraine. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats*, 39, 179–183 [in Ukrainian].

7. Samaya, T.V. (2016). Vocal art in art history: prospects for research. *Kultura Ukrainy*, 53, 50–59 [in Ukrainian].

8. Soprano of the new generation. Arina Domsy released the legendary lullaby. Retrieved from: <http://muzvar.com.ua/soprano-novohopokolinnia-arina-domski-vypustyla-lehendarnu-kolyskovu/> [in Ukrainian].

9. Chubareva Olga Oleksiivna. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%83%D0%B1%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D0%9E_%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%BD%D0%B0 [in Ukrainian].

10. Yaromchuk, V. (2016). Prospects for the life of academic vocals at the beginning of the XXI century. *Naukovi zapysky. Serii: Mystetstvoznavstvo*, 2 (35), 164–169 [in Ukrainian].

11. Brito, I. C. de. Technical differences observed in professional classical trained sopranos when singing musical: A study of the crossover voice. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/357861618> [in English].

12. Covach, J. Jazz-Rock? Rock-Jazz? Stylistic Crossover in Late-1970s American Progressive Rock. PP. 93-110. Retrieved from: https://www.academia.edu/7634269/_Jazz_Rock_Rock_Jazz_Stylistic_Crossover_in_Late_1970s_American_Progressive_Rock_in_W_Everett_ed_Rock_Music_Critical_Essays_on_Composition_Performance_Analysis_and_Reception_Garland_Publishing_1999_113_34_Reprinted_in_the_second_edition_2007_?auto=download [in English].

13. Dowd, T. J. (2011). Production and Producers of Lifestyles: The Fields of Popular and Classical Music in the United States. *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie Sonderheft*, 51, 113–138 [in English].

14. Emmerson S. 'Where next? New music, new musicology. 2017. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/254901425> [in English].

15. Marques H. I., Castro L. M. de. (2018). Melodia sentimental de heitor Villa-Lobos: uma interpretação sob o enfoque do canto classical crossover. A canção de câmara Brasileira: mulheres compositoras e outros temas em foco. *Escola de Música da UFMG Belo Horizonte*, 262–297 [in English].

16. Shi Yu. (2021). Classical music in 21st century cultural setting: performance mission

and possibilities: Master thesis. Kaunas [in English].

17. Varadi, J. (2021). New Possibilities in Cultural Consumption. The Effect of the Global Pandemic on Listening to Music. *Central European Journal of Educational Research*, 3(1), 1–15.

<https://doi.org/10.37441/CEJER/2021/3/1/9345> [in English].

18. What is Classical Crossover? Retrieved from: <http://www.classical-crossover.co.uk/help/utrophy-faq/142.html> [in English].

*Стаття надійшла до редакції 06.02.2022
Отримано після доопрацювання 14.02.2022
Прийнято до друку 22.02.2021*